

Рецензії

Кирило Басін

кандидат юридичних наук, доцент,
начальник спеціальної кафедри
Національної академії Служби безпеки України,
м. Київ, Україна
telebasintelebasin@ukr.net

НА ДОПОМОГУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ КЕРІВНИКУ ДОСУДОВИМ РОЗСЛІДУВАННЯМ

Розслідування кримінальних правопорушень, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї, завжди відзначалося високою складністю встановлення всіх обставин та потребувало високого професіоналізму від суб'єктів кримінального провадження. Особливої актуальності це набуло з початком збройного конфлікту на сході України, коли потік нелегальної зброї почав зростати шаленими темпами.

За даними дослідження швейцарської компанії Small Arms Survey, що вивчає ситуацію зі стрілецькою зброєю та пов'язаними із нею злочинами у більшості країн світу, у кінці 2007 року на руках в українців було близько 3,1 мільйонів одиниць нелегальної зброї¹. За підрахунками Української асоціації власників зброї, відтоді цифра збільшилася щонайменше до 4,5–5 мільйонів.

Зрозуміло, що незареєстрована зброя не лежатиме без діла. За інформацією головного військового прокурора Анатолія Матіоса, за період з 2014 року по 1 жовтня 2018 року в Україні зареєстровано 12 тисяч 37 кримінальних порушень, вчинених з використанням зброї та боєприпасів, – це незаконне поводження зі зброєю, розбої, грабежі та інші злочини, де фігурувала зброя, причому переважна більшість їх зареєстрована у 2015–2016 роках².

З огляду на викладене підготовку науково-практичного посібника “Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням кримінальних правопорушень, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї”³ слід визнати своєчасною та актуальною.

¹ ‘\$100 за АК-47. Купити озброєння на чорному ринку України так само легко, як придбати наркотики’ <<https://cheline.com.ua/news/mens-club/100-za-ak-47-kupiti-ozbroynnya-na-chornomu-rinku-ukrayini-tak-samo-legko-yak-pridbati-narkotiki-10027>> дата звернення 24 Лютий 2019.

² ‘Матіос розповів, скільки незареєстрованої зброї вилучили в Україні за 4,5 роки’ (112.ua) <<https://ua.112.ua/suspilstvo/matios-rozpoviv-skilky-nezareiestrovanoi-zbroi-vyluchyly-v-ukraini-za-45-roky-467062.html>> дата звернення 24 Лютий 2019.

³ Ю Севрук (ред), *Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням кримінальних правопорушень, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї: наук.-практ. посіб.* (Національна академія прокуратури України 2019).

Посібник підготовлено колективом фахівців Національної академії прокуратури України у співпраці з науковцями Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, а також практичними працівниками – судьями, співробітниками прокуратури та Державного бюро розслідувань України. Отже, у виданні використано не лише теоретичні положення, а й матеріали практики з реальних кримінальних проваджень. Тематична спрямованість посібника охоплює висвітлення теоретичних аспектів розслідування, а також надання достатньої інформації працівникам прокуратури та слідчим з питань розслідування злочинів із використанням вогнепальної стрілецької зброї.

Структурно посібник складається зі вступу та 8 розділів: “Поняття вогнепальної зброї та її класифікація”, “Правові підстави застосування вогнепальної зброї”, “Конструктивні особливості окремих зразків вогнепальної зброї та боеприпасів до них”, “Кримінально-правова характеристика окремих злочинів, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї”, “Криміналістична характеристика злочинів, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї”, “Організація і здійснення процесуального керівництва досудовим розслідуванням у кримінальних провадженнях про злочини, вчинені із застосуванням вогнепальної зброї”, “Особливості організації і тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій”, “Особливості використання спеціальних знань у розслідуванні”, доповнених переліком нормативно-правових актів, що регламентують питання поведіння з вогнепальною зброєю.

Слід зазначити про комплексний характер інформації в посібнику – розглянуто не тільки юридичні особливості провадження, а й технічні характеристики зброї. У розділах “Поняття вогнепальної зброї та її класифікація” і “Конструктивні особливості окремих зразків вогнепальної зброї та боеприпасів до них” докладно висвітлено конструктивні особливості найбільш поширених зразків стрілецької зброї – пістолетів Макарова і Токарева, автоматичного пістолета Стечкина, сучасного пістолета “Форт-12”, автоматів Калашникова калібру 7,62 мм і 5,45 мм – та інформацію про специфічні сліди їх застосування на місці події.

Інші розділи, де проаналізовано кримінально-правову та криміналістичну характеристики специфічних кримінальних правопорушень, особливості організації і тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій, способи здобуття інформації за допомогою спеціальних знань, утворюють логічно пов’язаний, цілісний блок, що справляє враження оригінального наукового дослідження, яке переслідує єдину мету – на сучасному науковому рівні розкрити специфіку розслідування злочинів із використанням вогнепальної стрілецької зброї та використаних боеприпасів до неї. Ця інформація може бути корисною не тільки для учасників досудового розслідування і судового розгляду, а й у теоретичному сенсі справедливо може розглядатися як доволі

вдала спроба розвинути та вдосконалити окрему криміналістичну методіку розслідування правопорушень, об'єднаних в специфічну групу, що характеризується способом їх вчинення.

Враховуючи, що на сьогодні значення криміналістичних експертиз і досліджень в розслідуванні зростає, особливий інтерес становить розділ 8 “Особливості використання спеціальних знань у розслідуванні”, де розглядаються можливості отримання важливої для розслідування інформації за допомогою експертиз вогнепальної зброї, слідів та обставин її використання, а також судово-медичних експертиз вогнепальних поранень.

Безумовно, в кожному провадженні залежно від обставин призначаються різні експертизи. Проте автори посібника, не заперечуючи загальну важливість проведення таких слідчих дій, цілком справедливо наголошують на необхідності призначення і проведення саме комплексних експертиз – судово-медичних, вогнепальної зброї, боєприпасів та слідів їх застосування, які проводяться комісією експертів та надають відомості про сліди, які логічно пов'язані між собою та сприяють розробці найбільш точних криміналістичних версій.

Науково-практичний посібник “Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням кримінальних правопорушень, вчинених із застосуванням вогнепальної зброї” є цілісним актуальним дослідженням, що ґрунтується на чинному законодавстві України, практиці його застосування та останніх наукових розробках у галузі протидії кримінальним правопорушенням. Посібник може бути рекомендований до друку та буде корисний для прокурорських працівників, а також викладачів вищих навчальних закладів юридичного спрямування.